

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 252/04-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. novembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Združenia bývalých urbarialistov, pozemkového spoločenstva Gerlachov, Hlavná 110, Gerlachov, zastúpeného advokátom JUDr. D. Š., P., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 4 a podľa čl. 46 ods. 1 až 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky v konaní č. 5689/1739/03-5.1 a jeho rozhodnutím č. 47/2004-rozkl. a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Združenia bývalých urbarialistov, pozemkového spoločenstva Gerlachov **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 9. septembra 2004 doručené podanie Združenia bývalých urbarialistov, pozemkového spoločenstva Gerlachov, Hlavná 110, Gerlachov (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. Š., P., ktoré bolo označené ako „*Sťažnosť podľa článku 127 ods. 1 Ústavy SR na porušenie základných práv upravených v článku 20 ods. 4 a v článku 46 ods. 1 až 4 Ústavy*

Slovenskej republiky“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenia jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 4 a podľa čl. 46 ods. 1 až 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) v konaní č. 5689/1739/03-5.1 a jeho rozhodnutím č. 47/2004-rozkl.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

«... Spoluvlastníci, členovia Združenia bývalých urbarialistov pozemkové spoločenstvo Gerlachov, podávame týmto sťažnosť podľa článku 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci porušenia našich základných práv (slobody): a) právo na ochranu vlastníctva - v prípade núteného obmedzenia vlastníckeho práva a to len podľa zákona a v nevyhnutnej miere a za primeranú náhradu, upravené v článku 20 ods. 4 Ústavy SR, b) právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces, upravené v článku 46 ods. 1 až 4 Ústavy SR.

Naše základné práva boli porušené postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) v správnom konaní a to rozhodnutím ministra o zamietnutí rozkladu č. 47/2004-rozkl. zo dňa 16. 7. 2004 a potvrdením rozhodnutia MŽP SR v konaní č. 5689/1739/03-5.1 zo dňa 14. 4. 2004, ktorými bola zamietnutá naša žiadosť na náhradu majetkovej ujmy vzniknutej obmedzením bežného hospodárenia našich pozemkov a lesov v ochrannom území TANAP-u. Podľa poučenia rozhodnutie o zamietnutí rozkladu MŽP SR je konečné a nie je prípustný opravný prostriedok.

Dňa 25. júna 2002 (...) sme uplatnili nárok na náhradu majetkovej ujmy v dôsledku obmedzenia vlastníckeho práva k pozemkom a lesom v ochrannom území TANAP-u spolu so znaleckým posudkom vypracovaným Lesníckym výskumným ústavom vo Zvolene. Uplatnenie bolo podľa pôvodného jednoznačného znenia § 47 zákona č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a podľa nariadenia vlády č. 24/2002 Z. z. a podľa Pokynu MŽP SR č. 1/2002-5.1 z 7. 2. 2002. Aj ďalšie naše písomnosti a podania na MŽP SR požadovali postupovať a konať podľa uplatnenia, t. j. podľa pôvodného znenia zákona NR SR č. 287/1994 Z. z. (t. j. pred novelou § 47 podľa zákona NR SR č. 261/2002 Z. z.).

Napriek uvedenému, správny orgán nedodrжал postup a lehoty podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní a za určujúce podanie na začatie konania uznal až náš

list z 15. 12. 2003 (prevzatý MŽP SR 29. 12. 2003) a rozhodnutím MŽP SR č. 5689/1739/03-5.1 zo 14. 4. 2004 zastavil konanie podľa 82 ods. 9 písm. c) zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. (Rozhodnutie prikladáme). Dňa 3. 5. 2004 podľa § 61 zákona č. 71/1968 Zb. o správnom konaní v znení zákona NR SR č. 527/2003 Z. z. sme uplatnili rozklad z dôvodov porušovania ústavných práv správnym orgánom s tým, že aj náš list z 15. 12. 2003 požaduje konať podľa pôvodného uplatnenia. (Náš návrh na rozklad prikladáme a poukazujeme na uvedené dôvody i na obmedzenia vlastníctva bez náhrady od r. 1949).

Dňa 16. 7. 2004 rozhodnutím č. 47/2004-rozkl. minister MŽP SR rozklad zamietol podľa § 61 ods. 2 zákona č. 71/1968 Zb. o správnom konaní a zároveň podľa § 59 ods. 1 zákona o správnom konaní potvrdil rozhodnutie MŽP SR č. 5689/1739/03-5.1 o zamietnutí našich nárokov na náhradu majetkovej ujmy za obmedzenie vlastníctva v ochrannom území, s poučením, že toto rozhodnutie je konečné a opravný prostriedok nie je prípustný aj s poučením, že podľa § 248 písm. a) O. s. p. toto rozhodnutie nepodlieha preskúmvaniu súdom. (Rozhodnutie prikladáme).

Týmito rozhodnutiami boli porušené naše základné ústavné práva. Správny orgán o základe, vo veci samej nekonal a nerozhodol. V rozpore s ustanoveniami podľa §§ 3, 4, 18, 30, 46, 47 zákona o správnom poriadku rozhodnutie MŽP SR o rozklade, nie vo výroku ale len v odôvodnení, zamietlo naše podanie z 25. 6. 2002 osobitnými účelovými formuláciami: „Keďže podanie účastníka konania zo dňa 25. 6. 2002 nemohlo vyvolať správne konanie... podanie totiž nedošlo (a ani nemohlo dôjsť) správne orgánu príslušnému vo veci rozhodnúť. Preto takéto podanie ani nebolo právne spôsobilé vyvolať správne konanie a všetky úkony ministerstva a účastníka konania treba z toho hľadiska považovať za právne neúčinné.“ (!). Teda základným dôkazom oprávnenosti našej sťažnosti je samotné rozhodnutie, ktoré uznáva naše podanie z 25. 6. 2002 a uznáva aj splnenie ďalších požiadaviek ministerstvom ale zároveň toto podanie neuznáva z údajného dôvodu, že MŽP SR nie je povinnou osobou, napriek tomu, že uvedený Pokyn ministerstva 1/2002-5.1 jednoznačne určuje, že na území národných parkov povinnou osobou je ministerstvo. Ústredným orgánom štátnej správy na úseku životného prostredia a tiež najvyšším správnym orgánom je ministerstvo životného prostredia, tak ako to jednoznačne uvádzajú ustanovenia § 16 zákona NR SR č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a tiež

ustanovenia § 51 a § 60 zákona č. 287/1994 Z. z. o pôsobnosti ministerstva a konanie podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, aj jednoznačné ustanovenia tohto zákona tým, že náhrady za ujmy vlastníkov v ochrannom území patria zo zákona a že tieto priamo zabezpečuje štát (pôv. znenie § 47 ods. 1, 2). Teda ide o objektívnu zodpovednosť (viď judikáty). V tejto súvislosti rozhodnutie i postup správneho orgánu nezodpovedá ústavným a zákonným normám. Neboli dodržané hmotnoprávne i procesnoprávne postupy. Správny poriadok ukladá správnym orgánom vždy konať podľa zákona a v konaní ochraňovať práva a právom chránené záujmy účastníkov konania (§ 3 ods. 1 až 5). Tým, že správny orgán nekonal podľa nášho uplatnenia z 25. 6. 2002 a teda nekonal podľa pôvodného znenia § 47 zákona NR SR č. 287/1994 Z. z. porušil uvedené základné ustanovenia správneho poriadku ako aj ustanovenia uvedené napr. v §§ 5, 7 ods. 5 o vecnej i miestnej príslušnosti na konanie, ustanovenia o začiatku konania (§ 18) i ustanovenia o podmienkach vydania rozhodnutia správnym orgánom (§ 46). V návrhu na rozklad sme požadovali aplikovať pôvodné znenie § 30 správneho poriadku o zastavení konania t. j. zastaviť konanie možno len so súhlasom účastníka. Porušením našich ústavných práv je najmä účelová aplikácia § 248 písm. a) O. s. p. tým, že pri rozhodovaní boli opomenuté ustanovenia §§ 244, 247 O. s. p., ktoré zabezpečujú súdnu ochranu našich základných práv. Základom našich ústavných a zákonných práv je objektívna zodpovednosť štátu a ústredných orgánov priznať nároky na majetkovú ujmu podľa pôvodného jednoznačného znenia § 47 zákona NR SR č. 287/1994 Z. z.

Teda uvedenými rozhodnutiami a postupom MŽP SR boli porušené naše ústavné a zákonne práva. MŽP SR ako ústredný orgán štátnej správy a najvyšší správny orgán má dbať na zákonnosť i včasnosť konania najmä pri aplikácii vlastných právnych noriem pri realizácii celospoločenského zákona o ochrane prírody a krajiny s rešpektovaním vlastníckych práv. V tomto konaní (i nedostatky v legislatíve - oneskorené vydanie vykonávacích predpisov, podmienenosť nárokov, zložitosť konania, správny orgán ako účastník konania ako povinná osoba a pod.) bol uplatnený účelový rezortný prístup vydaním technickoadministratívneho aktu o zastavení konania s dôsledkami individuálneho právneho aktu o nepriznaní našich práv ako vlastníkov. (Stav všeobecne kritizovaný napr. v Časopise LES č. 10/2003).

Zákonom ustanovenú 2-mesačnú lehotu podľa § 53 ods. 3 zákona č 38/1993 Z. z. v platnom znení sme dodržali, pretože od doručenia právoplatného rozhodnutia neuplynuli 2 mesiace. Podľa poučenia toto rozhodnutie nepreskúmavajú súdy, z toho dôvodu návrh predkladáme Ústavnému súdu.

Spoluvlastníci, členovia Združenia bývalých urbarialistov pozemkové spoločenstvo obnovili a vykonávajú činnosť podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov a podľa zákona č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločenstvách. Zastupovaním podľa zákona a stanov je poverený predseda pozemkového spoločenstva. Zastupovanie pred Ústavným súdom SR podľa § 20 ods.2 zákona NR SR č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov je uvedené na prílohe. (...)

Na základe uvedeného navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky prijal tento nález:

1. Základné práva upravené v článku 20 ods. 4 a v článku 46 ods. 1 až 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, nám. E. Štúra 1, Bratislava v rozhodnutí č. 47/2004-rozkl. zo 16. 7. 2004 v konaní č. 5687/1739/03-5.1 (správne 5689/1739/03-5.1, pozn.) boli porušené.

2. Rozhodnutie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, Bratislava č. 47/2004-rozkl. v konaní č. 5689/1739/03-5.1 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky, Bratislava prikazuje, aby vo veci konal podľa podania a návrhov Združenia bývalých urbarialistov pozemkové spoločenstvo Gerlachov a obnovil stav pred porušovaním základných práv a slobôd.

4. Združeniu bývalých urbarialistov pozemkové spoločenstvo Gerlachov priznáva finančné zadosťučinenie v čiastke 80 000.- Sk, ktoré Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky je povinné sťažovateľovi vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Združeniu bývalých urbarialistov pozemkové spoločenstvo Gerlachov priznáva trovy zastúpenia v čiastke podľa vyhlášky MS SR č. 163/2002 Z. z., ktoré Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky je povinné zaplatiť na účet JUDr. D. Š., advokáta, P. do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia - nálezu.»

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ k porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 4 a podľa čl. 46 ods. 1 až 4 ústavy uviedol, že jeho základné práva boli „... porušené postupom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) v správnom konaní a to rozhodnutím ministra o zamietnutí rozkladu č. 47/2004-rozkl. zo dňa 16. 7. 2004 a potvrdením rozhodnutia MŽP SR v konaní č. 5689/1739/03-5.1 zo dňa 14. 4. 2004, ktorými bola zamietnutá naša žiadosť na náhradu majetkovej ujmy vzniknutej obmedzením bežného hospodárenia našich pozemkov a lesov v ochrannom území TANAP-u. (...)

Porušením našich ústavných práv je najmä účelová aplikácia § 248 písm. a) O. s. p. tým, že pri rozhodovaní boli opomenuté ustanovenia §§ 244, 247 O. s. p., ktoré zabezpečujú súdnu ochranu našich základných práv“.

Podľa názoru ústavného súdu nie je v právomoci ústavného súdu meritórne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa. Právomoc ústavného súdu v zmysle čl. 127 ods. 1

ústavy je iba subsidiárna, lebo je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv, ktorých porušenie sa namieta, nerozhoduje iný súd.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde však sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 cit. ustanovenia ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v znení účinnom od 1. septembra 2003 v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto (druhej) hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu. Podľa § 247 ods. 2 OSP pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť. Napokon podľa § 247 ods. 3 OSP predmetom preskúmania môže byť za podmienok ustanovených v odsekoch 1 a 2 aj rozhodnutie, proti ktorému zákon nepripúšťa opravný prostriedok, ak sa stalo právoplatným.

Z citovaných právnych noriem, najmä z čl. 46 ods. 2 ústavy vyplýva, že vo veci sťažovateľa je daná právomoc všeobecného súdu v správnom súdnictve rozhodovať o napadnutom rozhodnutí, najmä so zreteľom na to, že podľa tvrdení sťažovateľa toto rozhodnutie porušuje jeho základné práva upravené v čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy. Túto právomoc správneho súdnictva nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľov po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v celom rozsahu pre nedostatok svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2004